

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi (BAİBÜFD)
 Bolu Abant İzzet Baysal University
 Journal of Faculty of Education

2025, 25(2), 756–778. [https://dx.doi.org/ 10.17240/aibuefd.2025.-1431617](https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2025.-1431617)

Adler Yaklaşımı Temelli Pozitif Disiplin Ebeveynlik Programı: İlkokul Ebeveynlerinin Deneyimleri

Adlerian Based Positive Discipline Parenting Program: Experiences of Primary School Parents *

Seval APAYDIN¹ , Zeynep HATİPOĞLU SÜMER²

Geliş Tarihi (Received): 04.02.2024

Kabul Tarihi (Accepted): 18.12.2024

Yayın Tarihi (Published): 15.06.2025

Öz: Ebeveynlik programları ebeveynlik bilgi tutum ve davranışları ile ebeveyn ve çocuk ilişkisini geliştirmeyi amaçlayan yapılandırılmış eğitim programlarıdır. Bu araştırmanın amacı, Pozitif Disiplin Ebeveynlik Programı'na katılan anne babaların programa ilişkin değerlendirmelerini ve deneyimlerini incelemektir. Araştırmanın katılımcıları çocukları ilkökula devam etmekte olan 12 anne ve üç babadan (n = 15) oluşmaktadır. Katılımcılar, kapalı grup formatında yüz yüze gerçekleştirilen, biri izleme oturumu olmak üzere yedi hafta süren eğitim programına katılmışlardır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Veriler son oturum ve izleme oturumunda araştırmacılar tarafından geliştirilen eğitim değerlendirme ve program değerlendirme formları aracılığı ile toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi sonucunda, programın katkılar, sıklıkla kullanılan ebeveynlik araçları, grup deneyimi ve öneriler olarak adlandırılan dört temaya ulaşılmıştır. Araştırmada, Pozitif Disiplin'in ebeveynlerin kendi duygu ve davranışlarının yanı sıra çocuklarının duygu ve davranışlarına ilişkin farkındalıklarını artırdığı, empatik tepkilerini teşvik ettiği ve çocukları ve sosyal yaşamdaki diğer kişilerle ilişkilerini güçlendirdiği belirlenmiştir. Ebeveynlerin programda edindikleri ebeveynlik bilgi, beceri ve araçlarını program sırasında ve sonrasında kullandıkları, bu sayede olumlu değişikliklerin sürekliliğinin sağlandığı görülmüştür. Araştırma, grup formatında gerçekleştirilen programın, grubun iyileştirici faktörleri aracılığı ile ebeveynlerin davranış ve tutumlarında olumlu değişim sağladığını göstermiştir. Ayrıca, gelecekteki eğitimler için ebeveynlerin önerileri belirlenmiştir. Tüm bulgular Adler yaklaşımına dayalı ebeveynlik programları ve Pozitif Disiplin Ebeveynlik Programı'na ilişkin alanyazın bağlamında değerlendirilerek tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pozitif Disiplin, Adleryen ebeveynlik, Ebeveyn eğitimi, Ebeveynlik programları, İlkokul ebeveynleri

&

Abstract: Parenting programs are structured educational programs aimed at improving parenting knowledge, attitudes, and behaviors, as well as enhancing parent-child relationships. The purpose of this study is to examine the evaluations and experiences of parents who participated in the Positive Discipline parenting program. The participants of the study consist of 12 mothers and three fathers (n = 15) whose children are attending primary school. Participants attended a seven-week education program, including one follow-up session, conducted face-to-face in a closed group format. A case study design, a qualitative research method, was used in the study. Data were collected through training evaluation and program evaluation forms developed by the researchers during the final session and follow-up session and analyzed using content analysis method. As a result of content analysis, four themes were identified, named as Contributions of the Program, Frequently Used Parenting Tools, Group Experience, and Recommendations. According to the findings, Positive Discipline increased parents' awareness of their own and their children's emotions and behaviors, encouraged empathetic responses, and strengthened their relationships with their children and others in their social life. It was observed that parents used the parenting knowledge, skills, and tools they acquired in the program during and after the program, thereby ensuring the continuity of positive changes. The study revealed that the program conducted in group format positively changed parents' behaviors and attitudes through the healing factors of the group. In addition, parents' recommendations for future trainings were identified. All findings were discussed in the context of the literature on parenting programs based on the Adlerian approach and the Positive Discipline parenting program.

Keywords: Positive discipline, Adlerian parenting, Parent education, Parenting programs, Primary school parents

Atıf/Cite as: Apaydın, S. & Hatipoğlu- Sümer, Z. (2025). Adler yaklaşımı temelli pozitif disiplin ebeveynlik programı: ilkökul ebeveynlerinin deneyimleri. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 756-778, <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2025.-1431617>.

İntihal-Plagiarism/Etik-Ethic: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and it has been confirmed that it is plagiarism-free and complies with research and publication ethics. <https://dergipark.org.tr/pub/aibuefd>

Copyright © Published by Bolu Abant İzzet Baysal University– Bolu

* Bu çalışma birinci yazarın, ikinci yazar danışmanlığında yazılan doktora tezinden üretilmiştir. YÖK Ulusal Tez Merkezi tez no: 723752

¹ Sorumlu Yazar: Seval APAYDIN, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD., sevalapaydin@akdeniz.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5684-1541

² Zeynep HATİPOĞLU SÜMER, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD., zeynep@metu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9163-2622

1. GİRİŞ

Bir yetişkinin yaşamındaki en önemli rollerden biri olan ebeveynlik hem çocuğun sağlıklı gelişimi ve iyi oluşunu hem de aile ve toplumun refahını etkilemektedir (Ferguson, 1984). Ebeveynlik her zaman zorlu bir görevken, günümüzde aile yapısındaki değişimler, sosyal, ekonomik ve kültürel farklılıklar ve teknolojik gelişmeler yeni güçlükleri beraberinde getirmiş, ebeveynlerin çocuk yetiştirme sürecinde bilgi, tutum ve becerilerini geliştirme ihtiyacını artırmıştır (Şirin, 2019). Ebeveynler bu zorlu süreçte çeşitli kaynaklardan, örneğin; kitaplar, televizyon programları, web siteleri, psikolojik danışmanlar, psikologlar, çocuk gelişimi uzmanları ve öğretmenlerden destek almaktadır. Bu destek kaynakları arasında ebeveynlik bilgi ve becerilerini geliştirmenin en etkili yolu ebeveynlik programlarıdır (Ateah, 2003). Ebeveynlik programları ebeveyn işlevselliğini artırmayı, ebeveyn ve çocuk ilişkisini geliştirmeyi, olumlu ebeveyn tutum ve davranışlarını kazandırmayı amaçlayan, çoğunlukla grup formatında sunulan yapılandırılmış programlardır (Haslam vd., 2016). Ebeveynlik programları davranış temelli ve ilişki temelli olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır (Barlow vd., 2011). Davranış temelli programlar davranışçı kuramların, ilişki temelli programlar ise hümanistik, psikodinamik ve sistemik kuramların ilkelerine dayanmaktadır (Barlow & Coren, 2018; Dembo vd., 1985). Sağlıklı anne, baba ve çocuk iletişimini ve demokratik ebeveynliği vurgulayan Adleryen ebeveynlik programları ilişki temelli programlar arasında yer almaktadır (Bunting, 2004; Lundahl vd., 2006).

Adler, çocuğun kişilik gelişimi ve iyi oluşunda aile sistemi ve ebeveynliğin önemini vurgulayan ilk kuramcılardandır (Sweeney, 2019). Alfred Adler, 1920'lerde Viyana'da çocuk rehberliği klinikleri kurmuş, daha sonra öğrencisi ve meslektaşı Rudolf Dreikurs Amerika Birleşik Devletleri'nde toplum-çocuk rehberliği merkezlerini kurarak Adler'in modelini temel alan ebeveyn eğitimi programları geliştirmiştir (McVittie & Best, 2009). Bu bağlamda, Alfred Adler ve Rudolph Dreikurs'un açık forum aile danışmanlığı çalışmalarının grup formatında ebeveyn eğitimlerine öncülük ettiği söylenebilir (Sweeney, 2019). Adler ebeveynlik programları bireysel Psikoloji ilkelerini ve kavramlarını uygulamaya dökmeyi amaçlar (Lindquist & Watkins, 2014). Popkin'in Aktif Ebeveynlik Programı (1993), Dinkmeyer ve McKay'in (1976) STEP: Etkili Ebeveynlik Sistemik Eğitim Programı ve Lott ve Nelsen'in (2017) Pozitif Disiplin Ebeveynlik Programı Adler yaklaşımını temel alan ebeveynlik programlarıdır. Programların içeriğinde ebeveynlerin çocuğun hatalı amaçlarına neden olan duygu ve düşüncelerini anlamalarına ve çocuğun bu düşünce ve duygularla ilgili ihtiyaçlarına yanıt vermelerine yardımcı olma, çocukla bağ kurma, çocuğun duygularını onaylama, etkili iletişim becerileri kullanma, olumlu geri bildirim sağlama, net ve tutarlı kurallar koyarak etkili ebeveyn disiplini uygulama gibi konular yer almaktadır (Dembo, vd., 1995). Bu çalışmada Alfred Adler'in çocuk yetiştirme yaklaşım ve ilkelerine dayanan ebeveynlik programlarından biri olan Pozitif Disiplin Ebeveynlik Programı ele alınmıştır.

Adleryen Ebeveynlik ve Ebeveynlik Programları Alanyazını

Adler'e göre, insanlar sosyal varlıklar olarak doğuştan gelen bir ait olma ve bağlanma ihtiyacına sahiptir (Adler, 1930, akt., Bettner, 2020). Adler, bu temel ihtiyacı "sosyal ilgi" olarak adlandırmıştır (Adler, 1954). Sağlıklı gelişim ve uyumun temeli olan sosyal ilgi diğerleriyle saygılı, işbirliğine dayalı ve sorumlu bir şekilde bağ kurmayı içerir (Rasmussen & Schuyler, 2020). Çocukların sosyal ilgilerini geliştirdikleri ilk topluluk olan ailede sevgi, güven ve kabul sağlamak ve iş birliğini ve katkıda bulunmayı öğretmek ebeveynlerin temel görevidir (Dinkmeyer vd., 2015). Ebeveynler çocuklarında sosyal ilgiyi geliştirirken aynı zamanda onları sevgi, iş ve sosyal görevi içeren yaşam görevlerine hazırlar, bu görevleri başarmaları için ihtiyaç duydukları nitelikleri edinmelerine destek olurlar. Bu nitelikler, iş görevinin özü olan sorumluluk, sosyal görevin özü olan işbirliği ve sevgi görevinin özü olan kendine ve başkalarına saygıdır (Rasmussen, 2014).

Adler çocuk yetiştirme ilkelerinde, ebeveyn gözetimi ve cezalandırıcı olmayan bir disiplin ile ebeveynin sevgi ve şefkati vurgulanmıştır (Peluso, 2018). Bu ilkelere göre otoriter ebeveynlik tarzı, çocukların

cesaretini kırmakta ve kendilerini değersiz ya da çaresiz görmelerine neden olmaktadır (Ferguson, 1984). Helikopter ebeveynlik kavramında olduğu gibi, sorunları sürekli ebeveyn tarafından çözölen, şımartılmış veya aşırı korunan çocuklar da cesaret geliştirmede başarısız olurlar (Kottman & Heston, 2012). Adler yaklaşımında sevgi, kabul ve sıcaklığın yanı sıra karşılıklı saygı, sorumluluk, düzen ve işbirliğini içeren demokratik ebeveynlik anlayışı esastır (Gfroerer vd., 2013). Adler yaklaşımına dayalı ebeveynlikte çocuğun davranışlarının amaçları, cesaretlendirme, davranışın mantıklı ve doğal sonuçları ve demokratik aile atmosferi kavramları vurgulanmaktadır.

Bireysel Psikoloji'ye göre, tüm davranışlar amaca yöneliktir ve ait olma ihtiyacının bir göstergesi olarak ortaya çıkar (Carlson vd., 2006). Ailenin eşit bir üyesi olduklarını hisseden ve aileye katkıda bulunan çocuklar aidiyet ihtiyaçlarını gerçekleştirmiş olurlar (Ferguson, 2010). Öte yandan, kendini ailedeki diğer üyelerden daha az değerli hisseden, sosyal olarak katkı sağlayamadığını düşönen, kendini önemsiz gören çocuklar aidiyet hissedemez ve ait olmaya ilişkin "hatalı amaçlar" geliştirir (Ferguson, 2018). Dolayısıyla, bir çocuğun olumlu ya da olumsuz tüm davranışları aidiyet ve önemli olma ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir (Dinkmeyer vd., 2015). Çocuklar genellikle ait olmaya ilişkin hatalı amaçlarını dört temel davranışla gösterir: dikkat çekme, yanlış yönlendirilmiş güç, intikam ve yetersizlik (Nelsen, 2011). Dikkat çekme, çocukların sadece başkalarından özel ilgi gördükleri sürece ait olduklarına ilişkin hatalı amaçlarını yansıtır. Özel ilgi isteyerek ve dikkat çekerek başkalarının sürekli kendileriyle ilgilenmesini sağlamaya çalışırlar (Lott & Nelsen, 2017). Yanlış yönlendirilmiş güç, çocukların yalnızca kontrol kendilerinde olduğunda ya da "patron" oldukları sürece ait olduklarına ilişkin hatalı amaçlarını yansıtır. Sonuç olarak, bir güç yarışı içine girer ve meydan okuma, yalan söyleme, inatçılık gibi güç gösterisi içeren davranışlar sergilerler (Dreikurs & Soltz, 1964). Hatalı amacı intikam olan çocuklar incinmiş hissederek, sevilmediklerini, önemsiz olduklarını ve ait olmadıklarını düşünörlö. Diğerleri onların nasıl incindiğini anlayabilsin diye başkalarını incitmek için hareket eder, şiddet içeren ve başkalarına zarar verici davranışlar sergilerler (Allen vd., 2014). Yetersizlik hatalı amacına sahip olan çocuklar kendilerini beceriksiz ve yetersiz hisseder ve bu nedenle ait olmadıklarına inanırlar. Sosyal etkileşimden, sorumluluklardan ve yaşam görevlerinden vazgeçerek geri çekilirler. İzin verici tutumla büyüyen, aşırı korunan ve talepkâr ebeveynlere sahip çocuklar yetersizlik hatalı amacına sahip olabilirler. Bu çocukların cesareti kırılmıştır, denemekten kaçınır, pes eder ve gelişmeyi reddederler (Dinkmeyer vd., 2015). Adler ebeveynlik programlarında temel amaçlardan biri ebeveynlerin çocuklarının hatalı amaçlarını ve altta yatan inançlarını fark etmeleri ve çocuklarının daha sağlıklı ve sosyal olarak kabul edilebilir yollarla amaçlarına ulaşmalarını nasıl teşvik edebileceklerini öğrenmeleridir (Bettner, 2020).

Dreikurs, "yaramazlık yapan bir çocuğun, aslında cesareti kırılmış bir çocuk" olduğunu ifade eder (Dreikurs & Soltz, 1964, s. 36). Çocuğa aidiyet, başarı ve özgüven duygusu kazandırmaya yönelik bir süreç olan cesaretlendirme, çocukların koşullar ve sonuç ne olursa olsun başa çıkabileceklerine ilişkin inançlarını güçlendirir (Allen vd., 2014; Dinkmeyer vd., 2015). Cesaretlendirme övgü ve ödölden farklıdır. Övgü ve ödöl başarılı sonuçlara odaklıdır, dışsal kontrol içerir ve çocukları onay bağımlısı bireyler haline getirir. Cesaretlendirme ise, sonuçlara değil gösterilen çabaya odaklıdır, çabanın sorumlusu ve başarının sahibi olan çocuğa yöneliktir, içsel kontrolü, öz-düzenleme becerilerini ve özgüveni geliştirir (Nelsen, 2011). Bu nedenle, Adler yaklaşımına dayalı ebeveynlik programlarının önemli bileşenlerinden biri de övgü ya da ödöl yerine cesaretlendirmeyi kullanmaktır.

Doğal sonuçlar, çocuğun bir durumla ilgili kararına izin verilmesini ve kararından kaynaklanan olası sonuçların ebeveyn müdahalesi olmadan deneyimlenmesini içerir (Lindquist & Watkins, 2014). Örneğin, bir çocuk ögle yemeği yemek istemezse, ebeveynler çocuğun bu kararını herhangi bir müdahalede bulunmaksızın -örneğin arada yemek hazırlamak ya da çocuğu azarlamak gibi davranışlarda bulunmadan- kabul eder ve çocuk olası bir sonuç olarak akşam yemeğine kadar aç kalır. Böylelikle çocuk karar vermeyi ve sonuçların sorumluluğunu almayı öğrenir. Ancak, hatalı davranışlarla baş etmenin en iyi yollarından biri olan doğal sonuçlar, çocuğun fiziksel, duygusal veya zihinsel sağlığına zarar verebilecek durumlarda uygun değildir. Bu durumlarda ebeveyn müdahalesini içeren mantıksal sonuçlar kullanılır. Örneğin, çocuk kirli kıyafetlerini yıkanmaları için çamaşır sepetine koymak yerine odasında

bırakırsa kıyafetleri yıkanmaz. Doğal sonuçlardan farklı olarak burada ebeveynin çamaşırları yıkamama yönünde bir müdahalesi vardır. Bu durumda çocuk çamaşırlarla ilgili kurallara uyup uymayacağına karar verir ve kararın sorumluluğunu alır (Sweeney, 2019). Ceza yerine doğal ve mantıksal sonuçların kullanılması, çocuklara seçim yapma ve seçimlerinin sorumluluğunu alma fırsatı verir, çocukların içsel kontrol geliştirmelerine yardımcı olur (Chang & Ritter, 2004). Adleryen ebeveynlik programlarında doğal ve mantıksal sonuçların nasıl hayata geçirileceği önemli bir bileşendir.

Adler yaklaşımı, ailede demokratik bir ortam sağlanmasını vurgular (Sweeney, 2019). Bu ortamın sağlanmasında en önemli uygulama aile konseyi, yani aile üyelerinin bir sorunu tartıştığı, her üyenin eşit söz hakkına sahip olduğu ve sorunlar üzerinde işbirliği içinde çalışarak ortak çözüm bulduğu aile toplantılarıdır (Lindquist & Watkins, 2014). Aile konseyi, aile üyelerinin birbirlerinin bakış açılarını anlamalarını sağlar ve karşılaşılan sorunları çözmede demokratik bir yol sunar (Oryan & Ben-Asher, 2019). Nelsen'e (2011) göre aile toplantıları, çocuklara değerli sosyal özellikleri ve yaşam becerilerini kazandırır. Bir sorunu ele alırken çözümler için beyin fırtınası yapmak yaratıcılığı geliştirir, birlikte çalışmak bağlılığı ve aidiyet duygusunu teşvik eder, demokratik yaklaşım da karşılıklı saygı ve empatiyi artırır (Gfroerer vd., 2013). Ebeveynlik programlarında aile konseyinin nasıl hayata geçirileceği öğretilmektedir.

Alanyazında Adler yaklaşımına dayalı ebeveynlik programlarının ebeveyn tutum ve davranışlarına olumlu etkisini gösteren birçok araştırma bulunmaktadır. Örneğin, Burnett (1988), Adler yaklaşımını temel alan ebeveyn eğitimi programlarının ebeveynlik tarzında ve davranışlarında, anne-baba-çocuk ilişkilerinde ve çocukların benlik algılarında gelişme sağladığını ortaya koymuştur. Benzer şekilde Larson (2000), STEP programının, otoriter ebeveynlik ve ergenlerin dışsallaştırma davranışlarında önemli bir azalmaya ve ebeveyn-çocuk ilişkilerinde gelişmeye yol açtığını bulmuştur. Adler yaklaşımına dayalı bir başka ebeveynlik programı olan Aktif Ebeveynlik Eğitime katılan ebeveynlerin çocuklarının davranışlarını daha olumlu algıladıkları bulunmuştur (Mullis, 1999). Park ve Oh (2012), Aktif Ebeveynlik Programına katılan ebeveynlerin ebeveynlik doyumlarının arttığını, ebeveynlik streslerinin azaldığını ortaya çıkarmıştır. Sınırlı sayıda olsa da Adleryen ebeveynlik programlarının etkililiğinin farklı kültürlerde ve ülkelerde test edildiği araştırmalar da bulunmaktadır. Farooq ve diğerleri (2005), Aktif Ebeveynlik Programına katılan Afro-Amerikan ebeveynlerin çocuklarının davranışlarına daha empatik yaklaştığını ve demokratik ebeveyn tutumunun arttığını ortaya koymuştur. Jonyiene ve diğerleri (2015), STEP ebeveynlik programını Litvanya'da test etmiştir. Araştırmanın sonuçları, programın ebeveynlik bilgisini geliştirdiğini, ebeveynlerin izin verici ve otoriter ebeveynlik tutumları ile çocuklarının davranışlarına ilişkin olumsuz algılarını azalttığını göstermiştir. Prinz ve diğerleri (2008), İsraili ve Arap anne babaların katıldığı, okul temelli bir ebeveyn eğitimi programını değerlendirmişlerdir. Çalışmanın bulguları, İsraili ve Arap katılımcılar arasındaki ebeveynliğe ilişkin kültürel farklılıklara rağmen her iki grupta da ebeveynlik davranışlarında gelişme ve ebeveynlik becerilerinde artış olduğunu göstermiştir. Özetle, Adler yaklaşımına dayalı ebeveynlik programlarının ebeveynlik tarzlarında, davranışlarında ve çocuğun davranışlarına ilişkin algılarında olumlu sonuçlar sağladığı görülmektedir. Bu araştırmanın odak noktası olan Pozitif Disiplin Ebeveynlik Programı aşağıda daha detaylı olarak ele alınmıştır.

Pozitif Disiplin

Pozitif Disiplin, Nelsen ve Lott tarafından geliştirilmiş, yapılandırılmış bir ebeveyn eğitimi programıdır (Lott & Nelsen, 2017). Pozitif Disiplin, sevecen ve kararlı ebeveynliğe, çocuklarda sorumluluğu, işbirliğini ve saygıyı geliştirmeyi amaçlayan uzun vadeli hedeflere, hatalı amaçları ve davranışları anlamaya, cesaretlendirmeye ve ortaklaşa sorun çözmeye odaklanmaktadır (Gfroerer vd., 2013). Program, her bir oturumu yaklaşık iki saat süren, 6 ile 8 haftalık dersler veya atölye çalışmaları şeklinde tasarlanmıştır.

Pozitif Disiplin'de, sevecen ve kararlı bir ebeveynlik anlayışı vurgulanır. Sevecen ve kararlı ebeveynlik iki temele dayanır: Olumlu ebeveyn-çocuk iletişimi ve ebeveyn duyarlılığını içeren sevecenlik ve sağlıklı

sınırlar sağlama konusunda kararlılık. Otoriter ebeveyn tutumu “özgürlük olmadan düzen”, izin verici ebeveyn tutumu ise “düzen olmadan özgürlük” olarak tanımlanmaktadır (Christensen & Thomas, 1980). Pozitif Disiplin hem özgürlük hem düzeni içeren, sevecen ve kararlı bir ebeveyn tutumunu ifade eder (Gfroerer vd., 2013). Sevecen tutum ebeveyn-çocuk arasındaki bağı ve aidiyet duygusunu sağlar. Çocuğu dinlemek, çocuğun duygularını onaylamak, sevgi, anlayış ve saygı göstermek, dolayısıyla “davranışı düzeltmeden önce çocukla bağ kurmak” Pozitif Disiplin’in en önemli temasıdır (Nelsen, 2011). Kararlılık ise çocuğa sağlıklı sınırlar koymayı, sorumluluk duygusunu aşılamayı, kendine ve toplumdaki diğer bireylere saygıyı yansıtmaktadır. Pozitif Disiplin’de kısa vadeli davranış değişikliğinden ziyade çocuklarda benlik saygısını, öz yeterliliği, işbirliğini ve sosyal ilgiyi geliştirmek gibi uzun vadeli ebeveynlik hedeflerine odaklanılır (Gfroerer vd., 2013). Mevcut bir zorluk ya da hatalı davranış cezalandırılmaz, bir öğrenme fırsatı olarak ele alınır, çocuğu sağlıklı ve topluma katkıda bulunan bir birey olmaya hazırlayan değerli sosyal ve yaşam becerileri öğretilir (Nelsen, 2011). Pozitif Disiplin’de hem ebeveynin hem de çocuğun hatalı davranışları ele alınırken mükemmeliyetçilikten kaçınmak ön plandadır. “Mükemmel ebeveyn” ya da “mükemmel çocuk” olmama cesaretine sahip olma vurgusu, Adler’in “kusurlu olma cesareti” önermesiyle uyumludur. Bu nedenle Pozitif Disiplin’de hem ebeveynler hem de çocukların hatalı davranışları mükemmeliyetçilikten uzak bir bakış açısıyla ele alınır ve değişim ve gelişim sürecinde birer öğrenme fırsatı olarak görülür.

Yaşam görevlerini yerine getirirken kendini ait, yeterli ve önemli hissetmek, zorluklarla, yenilgilerle ve hayal kırıklıklarıyla başa çıkmak için cesaret gereklidir (Rasmussen & Schuyler, 2020). Cesaretlendirme, çocuğun kendine ve topluma benzersiz katkılarına değer vermesine, kendini ait ve yeterli hissetmesine ve içsel kontrol geliştirmesine yardımcı olan temel araçtır (Ferguson, 1984). Pozitif Disiplin’de ödül veya övgü yerine cesaretlendirme ve güçlendirmenin kullanılması vurgulanır, övgü ve cesaretlendirmenin farkını ortaya koyan ve cesaretlendirmenin nasıl yapılacağına ilişkin uygulamalar yer alır.

Pozitif Disiplin’in bir diğer amacı, çocuklara becerikli, yeterli ve sorumlu olmayı öğretmektir (Gfroerer vd., 2013). Sorumluluk hem kendini idare edebilme hem de topluma katkıda bulunabilme yeteneğidir. Bu nedenle sorumluluk, Adler’in iş yaşam görevinin merkezinde yer alır (Rasmussen, 2014). Sorumluluk, hazzı ertelemeyi, dürtü kontrolünü ve kısa vadede zorlayıcı olsa da uzun vadede yarar sağlayacak etkinliklere katılmayı gerektirir (Rasmussen & Schuyler, 2020). Pozitif Disiplin’de çocukların sorumluluk kazanmaları için ailede yaşa uygun görevler almaları teşvik edilir. Evde, ailedeki her üyenin katkısının beklendiği görevlere çocukları dahil etmek ve bu katkılara değer vermek, onlara becerilerini geliştirme ve katkıda bulunma fırsatı sunar. Çocukların günlük görevlerini planlama sorumluluğunu üstlenmeleri, öz yönetim becerilerini, aidiyet ve önemli olma duygularını artırır, ebeveyn-çocuk çatışmalarını ve güç mücadelelerini azaltır (Nelsen, 2011). Dahası, çocuklar evdeki görev ve sorumlulukları üstlendiklerinde toplumdaki karşılıklı bağımlılığın ve topluma katkı sağlamanın önemini fark eder (Collins & Madsen, 2019). Pozitif Disiplin’de Aile Konseyi ve Seçim Çarkı uygulamaları ile görev paylaşımı yapılır, Rutin Çizelgeleri ile çocuğun görev planlamasını yapması ve sorumluluk alması öğretilir. Dolayısıyla, programda çocuklara sorumluluk duygusunun nasıl kazandırılacağına ilişkin ilkeler ve bunların nasıl hayata geçirileceğine ilişkin uygulamalar yer almaktadır.

Pozitif Disiplin’de önemli bir konu da düzenli aile toplantıları yapmaktır. Aile toplantılarında sorunları çözmek için birlikte çalışırken ebeveynler ve çocuklar arasında işbirliğine dayalı bir ilişki kurulur (Lindquist & Watkins, 2014). Demokratik bir aile ortamı ve işbirliğine dayalı iletişim çocuğun “Bana değer veriliyor ve fikirlerim önemseniyor” inancını geliştirdiğinden, çocukta ait ve önemli olma duygusunu besler, sosyal ilgi ve bağlılığı geliştirir. Ebeveynlerle kurdukları olumlu ilişkiler çocukların bu deneyimi diğer insanlarla olan ilişkilerine ve yaşam görevlerine aktarmalarına yardımcı olur. Bu nedenle aile toplantıları çocuğun ait ve önemli hissetme, yeterlik ve cesaret inançlarına katkıda bulunmada önemli bir unsurdur. Programda Aile Konseyinin nasıl yapılacağına ilişkin bilgi ve uygulamalar yer almaktadır.

Alanyazın incelendiğinde, Pozitif Disiplin’in ebeveyn tutum ve davranışlarına olumlu etkilerini gösteren araştırmalar olduğu görülmektedir. Williamson (2014), Pozitif Disiplin’in anne-çocuk çatışmalarına

etkisini incelemek için 50 anne ve çocuk ile bir çalışma yürütmüştür. Annelerin ev içi ses kayıtlarının alınarak, doğal gözlem yönteminin kullanıldığı araştırmanın sonuçları, Pozitif Disiplin'in daha az çatışma ile ilişkili olduğunu ve çatışmaların çözümünde cezadan daha etkili olduğunu göstermiştir. Holliday (2023), Pozitif Disiplin'in ebeveynlik tarzı ve ebeveynlik öz-yeterliliğine etkisini incelediği deneysel çalışmasında programa katılan ebeveynlerin demokratik tutumlarında ve öz-yeterliklerinde artış, otoriter ve izin verici ebeveynlik tutumunda azalma olduğunu göstermiştir. Benzer şekilde, Carroll ve Brown (2020), 112 ebeveynin katıldığı araştırmalarında, katılımcıların Pozitif Disiplin ile ilgili tutum ve davranışlarının ve demokratik ebeveynlik tarzının arttığını göstermiştir. Carroll (2021), Pozitif Disiplin Ebeveynlik Programı'nı, 91 Hispanik aileden oluşan bir örnekleme de test etmiştir. Sonuçlar, Pozitif Disiplin'in farklı kültürel gruplarda da otoriter ve izin verici ebeveynliği azalttığını göstermektedir. Birinci yazarın doktora tezi kapsamında yürüttüğü ve programı ilk kez Türk kültürüne uyarladığı araştırmada, Pozitif Disiplin Ebeveynlik Programı'na katılan ilkökul ebeveynlerinin işlevsel olmayan disiplin uygulamaları ile aşırı tepkisel davranışlarında ve ebeveynlik stres düzeylerinde azalma olduğu ortaya konmuştur (Apaydın, 2022). Türkiye bağlamında okul öncesi ebeveynleriyle online olarak gerçekleştirilen bir başka çalışmada ise, Pozitif Disiplin'e katılan ebeveynlerin çocuklarıyla işbirliğinde ve iletişimlerinde artma, otoriter tutumları ile aşırı koruyucu tutumlarında azalma gözlenmiştir (Candan & Doğan, 2023). Sonuç olarak, mevcut çalışmalar Pozitif Disiplin'in ebeveyn tutumlarını ve ebeveyn çocuk ilişkilerini geliştirmede, olumsuz ebeveyn tutum ve davranışlarını azaltmada etkili olduğunu göstermektedir.

1.1. Araştırmanın amacı

Türkiye'de Adleryen ebeveynlik programlarına ilişkin ilk girişimlerden biri olan bu çalışmanın amacı 7 haftalık Pozitif Disiplin Ebeveynlik Programı'na katılan ilkökul ebeveynlerinin programa ilişkin değerlendirmelerini ve deneyimlerini incelemektir. Bu çalışmada aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmaktadır:

1. Pozitif Disiplin Programına katılan ebeveynlerin eğitim programına ilişkin değerlendirmeleri nasıldır?
2. Pozitif Disiplin Programına katılan ebeveynlerin sürece ilişkin deneyimleri nelerdir?

1.2. Araştırmanın önemi

Alanyazında, ebeveynlik programlarının kanıta dayalı olması, farklı gelişim aşamalarında çocuğu olan anne-babaların ihtiyaçlarına yanıt vermesi, çeşitli eğitim yöntemlerini içermesi ve farklı kültürlerde uygulanabilir olması gerektiği belirtilmektedir (Breitenstein vd., 2012; Sanders ve Woolley, 2005). Çocuk yetiştirme değerleri ve ebeveynlik tarzları kültürden kültüre değişebildiğinden, bir ebeveynlik programının farklı kültürlerdeki etkililiğini kanıtlamak önemlidir. Sosyal bağlam ve kültüre vurgu yapan Adler ebeveynlik programları birçok kültürde uygulanabilir; ancak, bu programların farklı kültürlerde test edilmesine ihtiyaç vardır (Chang & Ritter, 2004). Akçabozan ve Sümer (2016), Adleryen yaklaşımın eğitici doğası, esnek olması, eklektik teknikler içermesi ve eğitmenin işbirlikçi ve öğretici rolü dolayısıyla Türkiye'de ailelerle çalışırken etkili olabileceğini belirtmektedir. Dolayısıyla, Adleryen ebeveynlik programlarının Türk kültüründe uygulanabilir olduğu düşünülmektedir. Ancak bu programların kültüre uygunluğunun araştırmalarla ortaya konulması gerekmektedir. Bu bağlamda, ebeveynlik programının kültüre uyumluluğu ve ihtiyaca ne ölçüde yanıt verdiği konusunda ebeveynlerin deneyimleri programın değerlendirilmesine ışık tutabilir. Bu çalışma, Pozitif Disiplin Ebeveynlik Programı'nın Türkiye örnekleminde ebeveyn deneyimlerine ilişkin bulgular içeren öncü bir çalışmadır ve ebeveyn eğitimi ve aile danışmanlığı alanlarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın modeli

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışmalarının amacı, bir durumu, olayı ya da olguyu gerçek yaşam bağlamında derinlemesine incelemektir (Yin, 2014). Bu çalışmada incelenen durum, Pozitif Disiplin Programı'na katılan ebeveynlerin programa ilişkin deneyimleridir.

2.2. Araştırmanın çalışma grubu

Katılımcılar, çalışmanın amacına dayalı olarak oluşturulan kriterlere göre belirlendiği bir örnekleme yöntemi olan ölçüt örnekleme yöntemi ile seçilmiştir (Büyüköztürk vd., 2016). Bu çalışmanın katılımcılarını birinci yazarın doktora tez çalışması kapsamında Temmuz-Ağustos 2020 tarihleri arasında gerçekleştirdiği ve izleme oturumuyla birlikte 7 hafta süren Pozitif Disiplin Ebeveynlik Programı'na katılmış olan 15 ebeveyn oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde ilkökul ebeveyni olmak, ebeveynlik programının en az %70'ine düzenli olarak katılmış olmak ve araştırmaya katılmaya gönüllü olmak dahil edilme kriterleri kullanılmıştır. Katılımcıların 12'si (%80) anne ve 3'ü (%20) babadır. Katılımcı yaşları 32 ile 49 yaş arasında değişmektedir (M = 41, SD = 4.91).

2.3. Veri toplama araçları ve süreci

2.3.1. Eğitim Değerlendirme Formu

Eğitim Değerlendirme Formu, "kesinlikle katılmıyorum" ile "kesinlikle katılıyorum" arasında değişen 5'li Likert tipi yanıtlar içeren 31 maddelik bir soru listesinden oluşmaktadır. Eğitimin genel olarak değerlendirilmesini amaçlayan form dört alt başlıktan oluşmaktadır. Alt başlıklar, eğiticinin değerlendirilmesi, eğitim planı ve materyallerinin değerlendirilmesi, eğitim sürecinin değerlendirilmesi ve eğitim sonuçlarının değerlendirilmesini içermektedir. Eğitim Değerlendirme Formu eğitim programları alanyazını incelenerek araştırmacılar tarafından geliştirilmiş ve üçü Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalından, biri Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalından, biri de Türkçe Öğretmenliği bölümünden olmak üzere beş akademisyen tarafından gözden geçirilmiştir. Eğitim Değerlendirme Formu uygulama öncesinde programın pilot uygulamasına katılan ve uygulama grubunda yer almayan 5 ebeveyne uygulanarak soruların anlaşılabilirliği test edilmiştir. Akademisyenler ve ebeveynler tarafından önerilen düzenlemeler ve değişiklikler yapılarak forma son hali verilmiştir.

2.3.2. Program Değerlendirme Formu

Program Değerlendirme Formu, katılımcıların Pozitif Disiplin'e ilişkin deneyim ve görüşlerini elde etmek amacıyla, alanyazın temelinde araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan altı açık uçlu soruyu içermektedir. Sorular hazırlandıktan sonra, Eğitim Değerlendirme Formunu da değerlendiren beş akademisyenin ve pilot uygulamaya katılan ebeveynlerin önerileri doğrultusunda düzenlenerek uygulama için son hâline getirilmiştir. Program değerlendirme formundaki sorulardan bazıları şunlardır: "Pozitif Disiplin eğitim süreci ile ilgili duygu ve düşüncelerinizi açıklar mısınız?", "Pozitif Disiplin program süresince hangi ebeveynlik araçlarını öğrendiniz ve bunları ne sıklıkla kullanıyorsunuz?".

2.3.3. Uygulama ve Veri Toplama Süreci

Katılımcılar, Temmuz ve Ağustos 2020 tarihlerinde gerçekleştirilen altı haftalık Pozitif Disiplin programına katılmışlardır. İzleme oturumu Kasım 2020'de gerçekleştirilmiştir. Her biri 2 saat süren haftalık oturumlarda birinci yazar tarafından Türkçeye uyarlanan Pozitif Disiplin Ebeveynlik Programı El Kitabı, Pozitif Disiplin Çalışma Kitabı ve Pozitif Disiplin Araç Kartları (Lott & Nelsen, 2017) eğitim materyali olarak kullanılmıştır. Okuma ödevleri için Pozitif Disiplin (Nelsen, 2019) kitabı ve program el kitabında yer alan çalışma kağıtları kullanılmıştır. Oturumlar ısınma etkinliği, önceki oturumun özeti, ödev kontrolü ve güncel oturumun içeriğinin gözden geçirilmesi ile başlamıştır. Kitap bölümü tartışmaları ile Adleryen ebeveynlik bilgileri paylaşılmıştır. Ardından, rol oynama, beyin fırtınası ve grup tartışması ile haftalık olarak planlanmış yaşantısal etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Oturumlar, özet ve

gelecek haftanın ev ödevlerinin açıklanmasıyla sona ermiştir. Bu çalışmada kullanılan 6 haftalık oturum planına ilişkin detaylı bilgiye Pozitif Disiplin web sitesinden ulaşılabilir (Positive Discipline, 2024). Uygulama bir devlet üniversitesinin gruba psikolojik danışma odalarında gerçekleştirilmiştir. Kapalı grup formatında düzenlenen grubun liderliğini birinci yazar yapmıştır. Çalışma için etik izin alınmasının ardından katılımcılar eğitim programı, araştırmaya katılım ve veri toplama süreci hakkında bilgilendirilmiş, programa ve araştırma sürecine gönüllü katılımları için bilgilendirilmiş onamları alınmıştır. Alıntılarda gizliliği sağlamak için katılımcıların kişisel bilgileri çıkarılmış ve katılımcıların isimleri yerine E1'den E15'e kodlar kullanılmıştır. Eğitim Değerlendirme formu Ağustos 2020'de gerçekleştirilen son oturumun ardından uygulanmıştır. Program değerlendirme formu birincisi son oturumda ve ikincisi Kasım 2020'de gerçekleştirilen izleme oturumunun ardından olmak üzere katılımcılar tarafından iki kez doldurulmuştur. Her iki uygulamadan elde edilen veriler birleştirilmiş ve birlikte yorumlanmıştır.

2.4. Verilerin analizi

Eğitim değerlendirme formuna verilen yanıtların ortalama ve standart sapmaları hesaplanmıştır. Program değerlendirme formu aracılığıyla elde edilen yazılı geribildirimler içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizi, açık uçlu anket yanıtları gibi katılımcılar tarafından oluşturulan mesajların analizi olarak tanımlanabilir (Neuendorf, 2018). İçerik analizinde amaç, verileri tanımlayarak ve yorumlayarak örtük içeriği ortaya çıkarmaktır (Yıldırım & Şimşek, 2018). İçerik analizinde birinci yazar verileri düzenledikten sonra yanıtları birkaç defa okuyarak verilere aşina olmuştur. Ardından ilk kodları oluşturarak adlandırmıştır. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalından iki farklı araştırmacı da aynı prosedürü izleyerek bağımsız olarak kodlar oluşturmuşlardır. Daha sonra araştırmacılar bir araya gelerek ortak kodlanan kısımları tespit etmiş ve yeni ortak kodlar üretilmiştir (Averill, 2014). Üç araştırmacı tarafından tekrar eden örüntüler bütünlleştirilerek temalar oluşturulmuştur. Son olarak, temalar belirlenmiş ve raporlaştırılarak yorumlanmıştır.

2.4.1. Geçerlik ve Güvenilirlik

Bu çalışmada, geçerlik ve güvenilirliği sağlamak için çeşitli stratejiler kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında kullanılan eğitim ve program değerlendirme formları hazırlanırken ilgili alanyazın taranmış, ebeveynlerin uygulamaya ilişkin deneyimlerinin tüm boyutlarını kapsayacak şekilde sorular sorularak araştırmanın iç geçerliği artırılmaya çalışılmıştır. Çalışmanın dış geçerliğini ve aktarılabilirliğini sağlamak amacıyla katılımcılar, veri toplama süreci, verilerin analizi ve bulgular ayrıntılı olarak açıklanmıştır (Morrow, 2005). Güvenirliği sağlamak için elde edilen ham veriler, araştırmacıların kod listeleri ve notları hiçbir değişiklik yapılmadan saklanmış, bulgular aslına uygun ve doğrudan alıntılar kullanılarak sunulmuştur. Verilerin kapsam geçerliğini ve güvenilirliğini sağlamak için hem eğitim ve program değerlendirme sorularının hazırlanmasında hem de kod ve temaların oluşturulmasında alan uzmanı araştırmacılarla birlikte çalışılmıştır. Verilerin kodlaması için yeterli zaman harcanmış ve değerlendiriciler arası güvenilirliği sağlamak için diğer araştırmacılarla belirli aralıklarla bir araya gelerek fikir birliği ile temalara son hali verilmiştir. Verilerin iç geçerliği için katılımcılardan verilerin doğruluğuna ilişkin düşüncelerini belirtmeleri istenerek katılımcı onayı sağlanmıştır (Lincoln & Guba, 1985). Hennink ve Kaiser'in (2022) doygunluk için 9-17 kişilik bir çalışma grubu önerisine göre çalışma grubunun veri doygunluğuna ulaşmada yeterli olduğu söylenilebilir. Nitekim izleme oturumundan sonra elde edilen geribildirimlerde ve katılımcı onayında yeni kod ve temalar açığa çıkmamıştır.

2.4.2. Araştırmacıların Rolü

Eğitim grubu, bir devlet üniversitesinde Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ana bilim dalında öğretim görevlisi olarak çalışan birinci yazar tarafından yönetilmiştir. Araştırmacı psikoeğitim grubu yönetmede deneyimlidir, 7-19 Yaş Aile Eğitimi ve Pozitif Disiplin Ebeveynlik Programlarının sertifikalı eğitmenidir. Araştırmacı nitel araştırma yöntemleri konusunda deneyim sahibidir ve araştırma süresince verilerin hazırlanması, kodlanması ve yorumlanması süreçlerinde aktif rol oynamış, çalışmanın geçerlilik ve güvenilirliğini sağlamak için gerekli önlemleri almıştır. İlk yazarın tez danışmanı olan ikinci yazar,

Bireysel Psikoloji uzmanıdır ve psikolojik danışma, grup eğitimleri, süpervizyon ve nitel çalışmalarda uzman ve deneyimli bir akademisyendir. Programın kültüre uyarlanması, uygulanması, araştırma prosedürleri, veri toplama araçlarının geliştirilmesi ve araştırma sonuçlarından raporlamaya kadar olan tüm süreçlerde süpervizyon desteğiyle birlikte aktif olarak yer almıştır.

2.5. Araştırmmanın etik izni

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Orta Doğu Teknik Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 21/11/2019

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 28620816/426

3. BULGULAR

Katılımcıların eğitim programına ilişkin değerlendirmeleri Eğitim Değerlendirme Formu, Pozitif Disiplin programına ilişkin deneyimleri ise Program Değerlendirme Formundaki yanıtlarına dayalı olarak değerlendirilmiştir. Ebeveynlerin Eğitim Değerlendirme Formuna verdikleri yanıtların soru bazında ortalama ve standart sapmaları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Eğitim Değerlendirme Formu Ortalama ve Standart Sapmaları

Maddeler	n = 15	
	M	SD
Eğitimcinin Değerlendirilmesi		
Konu ile ilgili yeterli bilgi ve uzmanlığa sahipti	5.00	.000
Katılımcılarla olumlu bir iletişim kurdu	5.00	.000
Anlatımı açık ve anlaşılırdı	5.00	.000
Yönergeleri açık ve yeterliydi	4.93	.258
Katılımcıları aktif katılım için teşvik etti	4.93	.258
Oturumlarda ortaya çıkan sorunları etkili bir şekilde çözdü	4.93	.258
Zamanı etkin kullandı	4.00	.000
Gruba etkili bir şekilde liderlik etti	4.00	.000
Eğitim planının ve eğitim materyallerinin değerlendirilmesi	M	SD
Eğitim hazırlıkları (organizasyon) uygun ve yeterliydi	5.00	.000
Haftalık oturumların uzunluğu uygundu	4.93	.258
Eğitimin gün ve saatleri uygundu	4.93	.258
Haftalık program önceden hazırlandı ve duyuruldu	5.00	.000
Eğitimin gerçekleştirildiği mekan uygundu	4.93	.258
Eğitimde verilen notlar/çalışma kitabı yeterliydi	5.00	.000
Eğitim materyallerinin dili açık ve anlaşılırdı	5.00	.000
Haftalık alıştırma ve okuma görevleri uygundu	4.93	.258
Eğitimin içeriği iyi hazırlanmıştı	5.00	.000
Eğitim sürecinin değerlendirilmesi		
Eğitimde etkin bir iletişim ortamı oluşturuldu	5.00	.000
Oturumlar günlük hayattan somut örneklerle zenginleştirildi	5.00	.000
Oturumlar canlı ve ilgi çekiciydi	4.80	.414
Oturumlar aktif ve verimli geçti	5.00	.000
Katılımcılar birbirlerini cesaretlendirdi ve destekledi	4.80	.414
Grup lideri cesaretlendirici ve destekleyiciydi	5.00	.000

Tablo 1' in Devamı

Eğitim Değerlendirme Formu Ortalama ve Standart Sapmaları

Eğitim Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Eğitim ihtiyaçlarımı ve beklentilerimi karşıladı	4.80	.414
Çocuklarımla ilişkilerimi geliştirmeme yardımcı oldu	4.73	.457
Yeni şeyler öğrenmeme/bilgilerimi tazelememe yardımcı oldu	5.00	.000
Günlük hayatta kullanabileceğim bilgi ve uygulamalar sağladı	4.87	.351
Çocuklarımla yaş ve gelişim özelliklerine uygun bilgi ve etkinlikler içeriyordu	4.87	.351
Çocuklarımla yaşadığım sorunlarla etkili bir şekilde başa çıkmama yardımcı oldu	4.87	.351
Gelecekte Pozitif Disiplin Programına tekrar katılmak isterim	5.00	.000
Pozitif Disiplin Programını diğer ebeveynlere tavsiye ederim	5.00	.000

Tablo 1'de görüldüğü üzere, ebeveynlerin eğitmen, eğitim planı ve materyaller, eğitim süreci ve eğitimin sonuçları hakkındaki değerlendirmeleri "kesinlikle katılıyorum" ile "katılıyorum" arasında değişmektedir. Bu veriler ışığında, katılımcıların genel olarak eğitimi olumlu olarak değerlendirdikleri ve etkili buldukları sonucuna varılabilir.

Eğitim sonunda ve izleme oturumunda uygulanan Program Değerlendirme Formundan elde edilen verilerin içerik analizi sonucunda, Programın Katkıları, Sıklıkla Kullanılan Ebeveynlik Araçları, Grup Deneyimi ve Öneriler olarak adlandırılan dört tema açığa çıkmıştır. Tablo 2'de temalar, kategori ve kodlar sunulmaktadır.

Tablo 2

Pozitif Disiplin Ebeveynlik Programı Temalar, Kategori ve Kodlar

Temalar	Kodlar
Programın Katkıları	
<i>Kategori 1: Etkili iletişim ve ilişki becerileri</i>	Sorunları çözme / çözümlere birlikte odaklanma (f = 8) Sevecen ve kararlı bir dil kullanma (f = 7) Çocukla geçirilen kaliteli/özel zaman (f = 6) Bağ kurma (f = 6) Aktif dinleme (f = 5) Empati (f = 5) İşbirliği (f = 4) Öfke kontrolü (f = 3) Çatışma çözme (f = 3)
<i>Kategori 2: Farkındalık</i>	Ebeveynlik inançları (f = 16) Ebeveynlik davranışları (f = 12) Çocuğun davranışının altında yatan neden/ihtiyaç (f = 9) Ebeveyn ve çocuğun davranışları arasındaki ilişki (f = 7) Duygular (f = 6) Ödül ve cezanın uygun olmaması (f = 4)
<i>Kategori 3: Eğitimin diğer ilişkilere etkileri</i>	Kardeş ilişkileri (f = 4) Aile ilişkileri (f = 2) Öğrencilerle ilişkiler (f = 2)

Tablo 2'in Devamı

Pozitif Disiplin Ebeveynlik Programı Temalar, Kategori ve Kodlar

Sıklıkla Kullanılan Ebeveynlik Araçları	Pozitif mola (f = 16) Aile toplantıları (f = 15) Rutin çizelgesi (f = 10) Söylemek yerine sormak (f = 10) Merak soruları (f = 9) Ortak problem çözme (f = 9) Sevecen ve kararlı (f = 8) Ebeveynlik araç kartları (f = 6) Sarılma (f = 5) Seçim çarkı (f = 3) Kardeş kavgaları ve 3G (f = 1)
Grup Deneyimi	Evrensellik/yalnız hissetmeme (f = 4) Model alarak öğrenme (f = 4) Diğer üyelerden destek alma (f = 2) İşbirliği (f = 2) Etkili grup tartışması (f = 2)
Öneriler	Tekrar oturumları/uygulama tekrarı (f = 9) Her İki Ebeveynin Katılımı (f = 6) Öğretmen /aday öğretmen eğitimi (f = 5) Zaman ve program süresi (f = 5) İçerik (f = 1) Ebeveyn adaylarına eğitim (f = 1)

Programın katkıları

İçerik analizi sonucunda Programın Katkıları teması, Etkili iletişim ve ilişki becerileri, Farkındalık ve Eğitimin diğer ilişkilere etkileri olmak üzere üç kategori altında toplanmıştır.

Katılımcıların çoğu, program sayesinde etkili iletişim ve ilişki becerileri konusundaki bilgi ve becerilerini geliştirdiklerini ve çocuklarıyla ilişkilerinde uyguladıklarını belirtmiştir. Bu kategori altında empati, çocukla bağ kurma, aktif dinleme, işbirliği, sevecen ve kararlı bir dil kullanma, çocukla kaliteli zaman geçirme, problem çözme, öfke yönetimi ve çatışma çözme becerileri gibi etkili iletişim ve ilişki kurma becerilerine ilişkin kodlar açığa çıkmıştır. Bir ebeveyn, iletişimlerinde çocukla bağ kurmayı ve empatiyi kullandığını şu ifadelerle belirtmiştir. “Sana sarılmaya ihtiyacım var” cümlesini çok sık kullanıyorum ve tartışmalar ve öfke nöbetleri hemen bitiyor...öfkelenildiğini anlıyorum, ben de böyle hissettim gibi ifadeler çocuğumun hayal kırıklığından çıkmasını kolaylaştırıyor (E4). Benzer şekilde, katılımcı E7 ebeveynlik programın empati ve iletişim diline katkılarını “Eğitim emir cümleleri kullandığımızda çocukların nasıl hissettiğini anlamama ve onunla empati kurmama yardımcı oldu” şeklinde ifade etmiştir.

Katılımcıların bir kısmı çocuklarıyla iletişimlerinde sevecen ve kararlı bir dil kullandıklarını belirtmiştir. Örneğin katılımcı E7 konuya sevecen ve kararlı bir dil kullanmaya ilişkin deneyimini “Küçük ifade farklılıklarıyla bu kadar büyük davranış değişiklikleri yaratabileceğimizi düşünemezdim. “Ama” yerine “ve” ifadesini kullandığımda bir mucize oldu. Bu küçük değişikliğin çocuğumun davranışında ne kadar büyük bir değişiklik yarattığına inanmadım” şeklinde ifade etmiştir. Benzer şekilde, E15 “Çocuğuma sürekli emirler verdiğimi fark ettim. Emir vermek yerine düşündürücü soruları ve sınırlı seçenekler sunmayı öğrendim” demiştir.

Katılımcıların çoğunluğu, programın içeriğinde yer alan işbirliği ve sorun çözme becerilerinin, öfke yönetimi ve çatışma çözümüne olumlu etkisini belirtmiş, bunun aile üyeleri arasındaki iletişimi geliştirerek, çatışmaları azalttığını şu ifadelerle vurgulamışlardır: Eğitim çocuklarımla işbirliğimizi artırdı.

Aile toplantıları ile aile içi sorunları daha kolay çözmemizi sağladı (E3). Özellikle ödev zamanı ve tablet kullanımı konusunda problem çözme için kullanmak ve kararı çocuğuma bırakmak tartışmalarımızı en aza indirdi (E12). Katılımcı E5 çocuklarıyla kaliteli zaman geçirmenin ilişkileri üzerindeki etkisine ilişkin olarak "Özel zamanlar geçirmek bizim için çok iyi oldu. Cuma akşamları kendimizi şımartıyoruz, yemek saatinden sonra film izleme veya oyun oynama rutini oluşturduk ve bu rutinleri çok sevdi." ifadesini kullanmıştır.

Katılımcıların yanıtlarındaki en yaygın ifadelerden biri de farkındalıktır. Farkındalık kategorisi altında açığa çıkan kodlar; ebeveynlik inançları ebeveynlik davranışları, çocuğun davranışının altında yatan nedenler, çocuğun ihtiyaçları, ebeveynlerin ve çocuğun davranışları arasındaki ilişki, duygular ve ödül ve cezanın kullanımıdır. Katılımcılar programın ebeveynlikle ilgili inançlarına, duygularına, ebeveynlik tarzları ve davranışlarına ve çocuklarının davranışlarına ilişkin içgörü kazanmalarına katkı sağladığını, bu içgörülerin ebeveynlik davranışlarını değiştirmelerine destek olduğunu belirtmiştir. Örneğin, E9 duygularını fark etmenin önemini, "Stresli ve endişeli hissediyordum ve çocuklarımın ihtiyaçlarını karşılayamayacağımı düşünüyordum. Şimdi görüyorum ki bu stres seviyesini düşük tuttuğumda çocuklar kendilerini sakin ve güvende hissediyor, daha huzurlu oluyorlar." sözleriyle ifade etmiştir. Katılımcılar kendi özellikleri ve davranışları ile çocuğun davranışları arasındaki ilişkiye dair farkındalık kazandıklarını dile getirmişlerdir. Katılımcı E1 "Tüm etkinliklerde kendimi tanıma fırsatı buldum ama özellikle son oturumda gerçekleştirdiğimiz etkinlikte kişisel özelliklerimi anladım ve bu özelliklerin ebeveynlik tarzımı ve çocuğumun davranışlarını nasıl etkilediğini fark ettim" sözleriyle deneyimini ifade ederken; katılımcı E10 "Aramızdaki bitmek bilmeyen güç savaşının nedenini fark ettim ve çözümünü öğrendim. Ses tonumu değiştirip "sana ihtiyacım var" dediğim zaman çocuğumdan harika fikirler ve işbirliği geldi" şeklinde belirtmiştir. Katılımcılardan E2, programın çocuğun davranışının altında yatan nedenleri anlamaya yönelik farkındalığını artırdığını "Çocuğum "bunu yapamıyorum" dediğinde, onun duygularını, neye ihtiyacı olduğunu ve inatlaştığında aslında ne yapmak istediğini çok daha iyi anlıyorum ve hemen bu konuya odaklanıyorum" ifadesiyle belirtmiş; E13 ise işlevsel olmayan ebeveynlik davranışlarının, örneğin, ödül ve ceza kullanmaya ilişkin farkındalığının arttığını, "Ödül ve cezaya karşıydım ama bu eğitim çocuk eğitiminde ödül ve cezayı neden kullanmadığımızın arkasındaki mantığı daha iyi anlamama yardımcı oldu" şeklinde ifade etmiştir.

Programın katkıları teması altında yer alan eğitimin diğer ilişkilere etkileri kategorisi kardeş ilişkileri, aile ilişkileri ve öğrencilerle ilişkiler kodlarını içermektedir. Bulgular, programın katkılarının sadece ebeveyn-çocuk ilişkisi ile sınırlı olmayıp sosyal hayattaki diğer ilişkilere katkı sağladığını da ortaya koymuştur. Katılımcı E8 programın kardeşler arasındaki ilişkilere olumlu katkı sağladığını belirtmiştir: "Sorunları, hatalı amaçları ve altta yatan inançları öğrenmek ve bu inançları dikkate alarak çocuklarla iletişim kurmak sadece bana değil kardeşlerin birbirleriyle olan ilişkilerine de iyi geldi. Eğitimden beri çocuklarımın birbirleriyle daha iyi anlaştıklarını gözlemledim". Akademisyen olan E7, programın öğrencileriyle ilişkilerini olumlu yönde etkilediğini şu sözlerle ifade etmiştir: "Pozitif Disiplin bakış açısı beni çok etkiledi. Anlayışlı ve kararlı olmak arasında denge kuran bu felsefeyi çok sevdim. Kişisel ilişkilerimde de bu yaklaşımı kullanıyorum. Öğrencilerini incitmekten korkan, aşırı hoşgörülü bir tez danışmanı olan ben bile tez sürecini artık daha kararlı yönetebiliyorum. Kısacası, danışmanlığımı yaptığım öğrenciler de eğitimden yararlandı."

Sıklıkla Kullanılan Ebeveynlik Araçları

Bulgular, neredeyse tüm ebeveynlerin programdan edindikleri bilgi ve uygulamaları hem oturumlar sırasında hem de oturumlardan sonraki üç ay boyunca uyguladıklarını göstermiştir. İçerik analizinde, ebeveynlerin sıklıkla kullandıkları ebeveynlik araçlarına ilişkin kodlar Pozitif mola, Aile toplantıları, Rutin çizelgesi, Söylemek yerine sormak, Merak soruları, Ortak Problem çözme, Sevecen ve kararlı, Ebeveynlik araç kartları, Sarılma, Seçim Çarkı ve Kardeş kavgaları ve 3G olarak ortaya çıkmıştır. Katılımcı E12 en sık kullanılan ebeveynlik aracı olan "Pozitif Mola" ilgili deneyimini şu şekilde ifade etmiştir: Pozitif molayı kullandığımda daha az sinirleniyorum. Ayrıca pozitif mola kullanmaya başladığımızdan beri kızım daha az kızgın ve kırgın hissediyor (E12).

İçerik analizi bulgularına göre en sık kullanılan ikinci ebeveynlik aracının aile toplantıları olduğu ve bu aracın düzenli olarak kullanılmasıyla bazı davranış sorunlarının çocukların da çözüme katılımıyla çözüldüğü görülmektedir. Katılımcı E8, aile konseyine ilişkin görüşlerini "Eğitim bitti ama öğrendiklerimizi çocuklarımızla uygulamaya devam ediyoruz. Yaptığımız bir aile toplantısını anlatmak istiyorum. Eşim yanımda olmadığı için toplantıyı iki oğlumla birlikte yaptık. Toplantının başında önce kendilerine teşekkürlerimi ilettim, ardından küfürlü konuşmalarından rahatsız olduğumu ve bu konuda ne yapacağımızı konuşmak istediğimi belirttim. Başta dalga geçtiler ama benim kararlı olduğumu gördüklerinde çeşitli çözümler gelmeye başladı. Çözüm olarak, kötü bir söz söyledikleri zaman onları dondurup 10'a kadar saymamı ve sonra onlara "çözüldün" dememi önerdiler. Bu çözüm üzerinde anlaştık ve toplantıyı bitirdik. Bu çözümü birkaç gün uygulayınca kötü sözler azalmaya başladı. Büyük oğlum küfürlü konuşmayı neredeyse bıraktı" ifadesiyle dile getirmiştir. Katılımcı E15 bir problemi çocuğun yaratıcı önerileriyle nasıl çözdüklerini, "Oğlum sürekli sıkıldığından şikâyet ediyordu. Bir toplantı yapıp çözümlere odaklandık. Bir kutu alıp beraberce süsledik ve bu kutuya "Sıkıldım Kutusu" adını koyduk. Beyin fırtınası ile pek çok fikir ürettik, sıkıldığı anlarda neler yapabileceğini küçük kağıtlara yazdık. Bazıları burada öğrendiğimiz pozitif mola gibi şeylerdi. Oğlum artık sıkıldığında kutudan bir kağıt çekiyor ve kağıtta yazılanı yapıyor. Bu şekilde zamanını keyifli geçiriyor ve artık bana şikâyet etmiyor." sözleriyle dile getirmiştir.

Grup Deneyimi

İçerik analizinde öne çıkan bir diğer tema grup deneyimidir. Bu tema altında, ebeveynlerin grubun bir parçası olma deneyimleriyle ilgili kodlar ortaya çıkmıştır. Katılımcılar, sorunları paylaşma, diğer üyelerden destek alma, evrensellik (yalnız hissetmemek), iş birliği yapma ve model alma yoluyla öğrenme gibi grubun iyileştirici faktörleriyle ilgili deneyimlerini ifade etmiştir. Pozitif Disiplin, her oturumun sonunda ebeveynlerin gruptaki bir ebeveynin sorununu ele aldığı ve bu soruna olası çözümler üretmek için işbirliği yaptığı "Ebeveynler Ebeveynlere Yardım Ediyor" uygulamasını içermektedir. Katılımcılardan E14, grup sürecinin bu bölümünde fikir alışverişi ve grubun desteği ile sorunlarını çözmeye ilişkin düşüncelerini "Başlangıçta çok gergindim, neyle karşılaşacağımı bilmiyordum. Ama şimdi bu grupla birlikte olduğum için mutluyum. Grup tartışmalarımız sayesinde ebeveynlikle ilgili bilgileri ve yaşadığım pek çok sorunun çözümünü öğrendim. Oturumların sonunda bir sorunun çözümünü için fikir alışverişinde bulunduk ve diğer ebeveynlerin desteği bana çok yardımcı oldu." ifadeleriyle dile getirmiştir.

İşbirliği yapmak, başkalarının refahına katkıda bulunmak ve diğer insanlarla uyum içinde olmak Adleryen ebeveynliğin temel ilkelerindendir. Bir katılımcı, grup sürecindeki işbirliğine ilişkin deneyimini şu sözlerle paylaşmıştır. Eğitime, "bir çocuğu büyütmek için bir köy gerekir" diyen Afrika atasözü ile başladınız. Eğitimde çok sevdiğim ve hayata geçirebileceğime inandığım bu atasözünü kavradım. Grupta sorunları paylaşmak çok değerliydi. Gruptaki herkes birbirine destek oldu ve böylece kendi "köyümüzü" oluşturmuş olduk (E2).

Katılımcı E1 grupta model alarak öğrenme deneyimini "Etkinlikleri birlikte uygulamak bizim için verimli oldu. Gerçekte ne olduğunu bize açıkça gösteriyordu. Konuştuk, tartıştık ve birbirimizden bir şeyler öğrendik" ifadesiyle belirtmiştir.

Katılımcılardan E7 ve E13 grubun evrenselliğini şu ifadelerle dile getirmişlerdir: "Grupta çocuklarıyla sorunlar yaşayan tek kişinin ben olmadığımı, gruptaki diğer anne babaların da çocuklarıyla benzer sorunlar yaşadığını fark ettim. Ebeveyn olarak bazı konularda kendimi suçlamayı bıraktım" (E7); "Bir anne olarak yalnız olmadığımı ve yaşadığım tüm duyguların diğer ebeveynlerle ortak olduğunu gördüm" (E13).

Öneriler

İçerik analizinde ortaya çıkan son tema Öneriler temasıdır. Bu temada öne çıkan kodlar, Eğitimin diğer ebeveynler ve öğretmenlere verilmesi, Zaman ve program süresi, Tekrar oturumları ve İçeriktir.

Katılımcılardan E11 gelecekteki eğitimlerde her iki ebeveynin de eğitime katılmasının eğitimin sonuçlarının daha hızlı gözlenebilmesi için önemli olduğunu, "Eşler bu eğitimi birlikte almalı. Benim önerim eğitimin pazar günleri ya da akşam saatlerinde verilmesi ve anne ve babanın birlikte katılabilmesinin sağlanması. Bu sayede eğitimden daha hızlı sonuç alınacağını düşünüyorum." sözleriyle dile getirmiştir. E3 ise eşlerin her ikisinin de eğitime katılmasının ebeveyn tutum ve davranışlarının tutarlığı için yararlı olacağını şu

şekilde ifade etmiştir: "Eğitime anne ve babanın birlikte katılmasının daha faydalı olacağını düşünüyorum. Bu, hem ebeveynlik araçlarının birlikte kullanımına katkı sağlar hem de çocuğun ebeveynlerinin farklı tutumundan dolayı kafa karışıklığı yaşamamasını önler." Bir katılımcı da eğitimin anne-baba adaylarına da verilmesi gerektiğini belirtmiştir: *Bence bu eğitim çocuk sahibi olmadan önce alınmalı ve belli aralıklarla tekrarlanmalı (E7).*

Bazı katılımcılar programın öğretmenlere ve öğretmen adaylarına da verilmesi gerektiğini belirtmiştir. *Dilerim daha fazla kişi bu eğitime katılıp faydalanabilir. İlkokul öğretmenlerinin bu eğitime ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Bazı öğretmenler hala dikkat çekmek amacıyla yalan söyleyen bir çocuğun cezalandırılması gerektiği anlayışına sahipler. Maalesef bu çok üzücü (E15). İlkokul ve okul öncesi öğretmenleri de bu eğitime katılmalı. Bence bu eğitim, eğitim fakültelerinin ve çocuk gelişimi ile ilgili bölümlerin programlarına eklenmeli (E7).*

Bu tema altında ortaya çıkan bir diğer kod programın zamanı ve süresine ilişkindir. Katılımcıların bir kısmı eğitim programının daha uzun sürmesini, böylece daha çok pratik yapabileceklerini ve programı içselleştirebileceklerini belirtmiştir. E10, bu konuya ilişkin görüşünü "Keşke program uzun bir süreye yayılsa, belki altı ay. Her hafta birkaç uygulama öğrenmek yerine her hafta teker teker öğrenip uygulamanın daha iyi olacağını söylemek istiyorum. Ben daha yavaş ve sindirerek öğrenmeyi daha çok tercih ederdim. Bu şekilde zamana yayılırsa eğitimin sonuçlarını uzun vadede de görmüş oluruz" ifadesiyle dile getirmiştir.

Katılımcılardan bir kısmı bilgilerini tazelemek için tekrar oturumları yapılmasını önermiştir. E1 konuya ilişkin görüşünü, "Öğrenilen konuları pekiştirmek ve pratik yapmak için düzenli toplantılar yapmak daha iyi olur"; E14 ise, "Davranışlarımızın ve duygularımızın farkına varmamızı sağlayan etkinlikler tekrarlanabilir veya yeni etkinliklerle pekiştirilebilir" sözleriyle ifade etmiştir. Katılımcılardan bir kısmı bazı etkinlikleri yeniden uygulamak ve tekrar etmek için düzenli toplantılar yapılması önerisini "Covid-19 pandemisi nedeniyle uygun olmasa da düzenli toplantılarla eğitimlere devam etmek güzel olurdu. Hatalı amaçlar konusunu ve Cezanın 4R'si konusunu tekrarlamak isterdim" şeklinde belirtmiştir. Katılımcılardan E8 içeriğe daha fazla ebeveynlik bilgisi ve uygulamasının dahil edilmesi önerisini "Program içeriği daha kapsamlı olabilir, çocuk gelişimiyle ilgili daha fazla bilgi içerebilir." sözleriyle ifade etmiştir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışma Pozitif Disiplin Ebeveynlik Programı'nın Türkiye bağlamında nitel bir değerlendirmesini, programa katılan ilkökul ebeveynlerinin deneyimleri aracılığı ile yapmayı amaçlamıştır. Katılımcıların eğitim programına ilişkin değerlendirmeleri Eğitim Değerlendirme Formu, Pozitif Disiplin programına ilişkin görüş ve deneyimleri ise Program Değerlendirme Formundaki yanıtlarına dayalı olarak değerlendirilmiştir. Eğitim Değerlendirme Formunda eğitmenle ilgili değerlendirmeler eğitmenin iletişim becerilerini etkili bir şekilde kullandığını, konuda yetkin olduğunu, ebeveynleri cesaretlendirdiğini, empati ve işbirliği yaptığını, eğitimi etkili bir şekilde yapılandırıldığını ve yönettiğini ortaya koymuştur. Bu bulgulara göre, eğitmenin alanyazında belirtilen grup yönetimi ve liderlik özelliklerini sergilediği söylenebilir (Demir & Koydemir, 2016; Taylor & Biglan, 1998). Katılımcıların eğitim planı ve materyallerine ilişkin değerlendirmeleri Kumpfer ve Alvarado'nun (1998) ebeveyn eğitimleri için belirttiği özelliklere göre incelendiğinde, eğitim hazırlıkları ve organizasyonu, eğitim içeriği, sunum yöntemi, materyaller, oturum zamanı ve süresi, eğitim mekanı ve ödevleri uygun, yeterli ve tatmin edici olarak değerlendirdikleri görülmüştür.

Katılımcıların eğitim sürecine ve eğitimin sonuçlarına ilişkin değerlendirmeleri Kirkpatrick ve Kirkpatrick'in (2006), eğitim programları değerlendirme modeline göre ele alınmıştır. Bu modelde eğitimin etkililiği tepki, öğrenme, davranış ve sonuçlar olmak üzere dört boyutta değerlendirilmektedir. Tepki boyutu, katılımcıların eğitim deneyimine ilişkin duygularını içerir. Katılımcıların çoğu oturumları ilgi çekici, canlı, verimli ve keyifli ve bulduklarını belirtmişlerdir. Dolayısıyla katılımcıların eğitim sürecine ilişkin duyguları (tepkileri) olumludur. Öğrenme boyutu, programın bilgi ve/veya becerileri geliştirme düzeyi olarak tanımlanabilir. Eğitimin etkililiği öğrenme boyutunda değerlendirildiğinde, ebeveynler eğitimin mevcut bilgilerini tazelediği, bilgilerini artırdığı, yararlı bilgi ve uygulamalar öğrettiği

görüştüğündedir. Buna göre, eğitimin öğrenme boyutunda etkili olduğu söylenebilir. Davranış boyutu, katılımcıların eğitimden elde ettiği bilgileri ne ölçüde kullandığını ve davranış değişikliğini ifade eder. Katılımcıların çoğu, eğitimde edindikleri bilgi ve uygulamaları çocuklarıyla ilişkilerinde kullandıklarını ve öğrendiklerini davranışlarına yansıttıklarını ifade ettiklerinden, eğitimin davranış düzeyinde etkili olduğu söylenebilir. Sonuçlar boyutu, eğitimin katılımcılar ve çevreleri üzerindeki etkisi olarak tanımlanabilir. Katılımcılar, programın ebeveynlerin davranış sorunlarıyla baş etmelerine yardımcı olduğunu, ebeveyn-çocuk ilişkisini geliştirdiğini, gelecekte eğitime tekrar katılmak istediklerini ve bu eğitimi diğer ebeveynlere tavsiye edeceklerini belirtmişlerdir. Bu bağlamda, eğitimin tepki, öğrenme, davranış ve sonuçlar düzeyinde, etkili bulunduğu sonucuna varılabilir (Kirkpatrick & Kirkpatrick, 2006).

Katılımcıların Pozitif Disiplin programına ilişkin deneyimlerine ilişkin bulgular Eğitimin Katkıları, Sık Kullanılan Ebeveynlik Araçları, Grup Deneyimi ve Öneriler temaları altında toplanmıştır. Araştırmada öne çıkan temalardan biri, programın ebeveynlerin çocuklarıyla ilişkilerine, ebeveyn farkındalığına ve sosyal yaşamdaki diğer ilişkilere olan katkılarıdır. Ebeveynler, etkili iletişim ve ilişki becerileri ve farkındalığı, ebeveyn-çocuk ilişkisinin gelişmesi ve çatışmaları azaltmak için değişim araçları olarak tanımlamış, uygulamaların ebeveyn ve çocukların davranışları üzerindeki olumlu etkisini belirtmişlerdir. Bulgular, McVittie ve Best'in (2009) Adler yaklaşımına dayalı ebeveynlik programının ebeveyn-çocuk arasındaki bağı artırdığını gösteren araştırmalarıyla ve Williamson'un (2014), Pozitif Disiplin'in ebeveyn çocuk çatışmalarını azalttığını gösteren bulgularıyla paralellik göstermektedir. Dolayısıyla, Pozitif Disiplin programında yer alan ilke ve uygulamaların etkili iletişim becerilerini ve ebeveyn-çocuk arasındaki bağı artırmaya, çatışmaları azaltmaya katkı sağladığı ifade edilebilir.

Mevcut alanyazında, sadece teorik bilgi veren ebeveynlik programlarından ziyade, yaşantısal öğrenme yöntemlerini kullanan ve beceri gelişimi sağlayan ebeveynlik programlarının daha etkili olduğu vurgulanmaktadır (Sanders & Mazzucchelli, 2018; Sanders & Woolley, 2005). Bulgular, Pozitif Disiplin'in ebeveynlik bilgisinin yanı sıra ebeveyn davranışlarını geliştirdiğini belirten önceki araştırmalar ile tutarlıdır. Örneğin, Ferguson ve Gfroerer (2023), 258 ebeveynenden oluşan bir örneklemle gerçekleştirdikleri çalışmada, Pozitif Disiplin programına katılan ebeveynlerin aşırı tepkisel davranışlarının ve katı disiplin uygulamalarının azaldığını, katılımcıların daha olumlu ebeveynlik davranışlarını benimsediklerini bulmuşlardır. Mevcut araştırmada da katılımcıların programdan öğrendikleri bilgi ve becerileri günlük hayatlarında kullandıkları, yani davranışlarına yansıttıkları görülmektedir. Adler yaklaşımına dayalı ebeveynlik programlarında, hatalı amaçları anlamak ve ebeveynlerin inanç, duygu ve davranışlarının çocuk üzerindeki etkisini fark etmelerini sağlamak temel amaçtır (Dinkmeyer vd., 2015; Nelsen, 2011). Çalışmanın katılımcıları, programın ebeveynlerin inanç, duygu ve davranışları ile çocuklarının duygu, düşünce ve davranışlarına ilişkin farkındalık kazanmalarına yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Farkındalıktaki bu değişimin empatik tepkileri teşvik ettiği, ebeveyn-çocuk ilişkilerini güçlendirdiği ifade edilebilir. Bulgular, ebeveynlerin Adleryen ebeveynlik ilkelerini içselleştirdiklerine işaret etmektedir.

Çalışmada elde edilen bir diğer bulgu, ebeveynlerin neredeyse tamamının eğitim sonrasında da ebeveynlik araç ve becerilerini düzenli olarak kullanmış olmalarıdır. İzleme oturumunda alınan geri bildirimler, öğrenilen araçların programdan sonra da kullanılmasının, oturumlar sırasındaki olumlu değişimin devamlılığını sağladığına işaret etmektedir. Ebeveynlerin oturumlarda edindikleri bilgi ve deneyimleri uygulamaya koydukları ev ödevleri, Adler yaklaşımına dayalı programların önemli bir bileşenidir (Dinkmeyer & Carlson, 2015; Lott & Nelsen, 2017). Jonyeniene ve diğerleri (2015), eğitim süresince ev ödevlerini düzenli yapan ebeveynlerin daha fazla gelişme gösterdiğini bulmuştur. Ev ödevlerini yapmak, ebeveynlik tutum ve davranışlarını geliştirmek için gereken motivasyonun bir göstergesi olarak düşünülebilir. Dolayısıyla, katılımcıların ebeveynlik becerilerini geliştirmeye yönelik motivasyonlarının programın olumlu sonuçlarına etki ettiği sonucuna varılabilir.

İçerik analizinde ortaya çıkan diğer bir tema, grup süreci ve grubun iyileştirici etkisidir. Ebeveynlerin geribildirimlerinde sosyal öğrenme deneyimleri, diğer grup üyelerinin ebeveynlik deneyimlerinin keşfi, fikir alışverişi, evrensellik, teşvik ve işbirliği alt temaları öne çıkmıştır. Adler ebeveynlik programlarına ilişkin alanyazınla uyumlu olarak katılımcılar, evrenselliğin diğer ebeveynlerin de benzer duyguları

yaşadığını fark etmelerine, hatalarını normalleştirmelerine ve kendilerini daha az suçlamalarına yardımcı olduğunu ifade etmiştir (Dinkmeyer & Carlson, 2015; Oryan & Ben-Asher, 2019). Duygusal destek ve cesaretlendirmenin, grup uyumunu, işbirliğini ve grup sürecine katılımı teşvik ederek, olumlu sonuçları artırdığı söylenilebilir. Model olarak öğrenme, ebeveyn eğitimi programlarının etkililiğini belirleyen önemli bir unsurdur (Sanders & Mazzucchelli, 2018). Pozitif Disiplin Ebeveynlik Programı'nda, ebeveynler, yeni bir davranışı deneme ya da sorunu çözmeye yönelik bir adımı oturumlarda uygulama fırsatı bulmuş, gruptaki diğer üyelerin desteği, beyin fırtınası ve modelleme ile davranışsal alternatifler üreterek uygulamış ve bir sonraki oturumda grup üyeleriyle deneyimlerini değerlendirme şansı yakalamışlardır. Dolayısıyla, programın, grubun iyileştirici faktörleri aracılığıyla, ebeveynlerin davranışlarında ve zihin yapılarında bir değişim sağladığı ve sonuçları olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

Öneriler temasında, eğitimin daha uzun sürebileceği, eğitim sonrasında düzenli toplantılar yapılabileceği, çocuk gelişimiyle ilgili daha fazla bilgi verilebileceği ve eğitime hem her iki ebeveynin hem de öğretmenlerin katılması görüşleri ortaya konmuştur. Ebeveynlerin bu önerileri ebeveyn eğitimleri alanyazını ile tutarlıdır. Örneğin, Lundahl ve diğerleri (2008), eğitimlere anne ve babanın birlikte katılımının, özellikle de babanın katılımının eğitimin etkililiğini artırdığını belirtmiştir. Benzer şekilde, Jonyiene ve diğerleri (2015) STEP eğitimine beraber katılan anne babaların, tek başına katılan annelere göre daha olumlu sonuçlar elde ettiğini bulmuştur. Katılımcıların bir diğer önerisi ise öğretmenlerin de bu eğitimi alması gerektiği yönündedir. Bronfenbrenner'in (1986) Ekolojik Sistemler kuramına göre aile ve okullar çocuğun gelişimindeki temel bağlamları oluşturmaktadır. Dolayısıyla, gelecekteki uygulamalarda ebeveyn eğitiminin hedeflerini desteklemek amacıyla okullar da sürece dahil edilebilir ve öğretmenlere yönelik eğitimler düzenlenebilir.

Bu çalışmanın Pozitif Disiplin Ebeveynlik Programı'na ilişkin sınırlı sayıdaki çalışmadan biri olma niteliği ile alana katkı sağladığı düşünülmekle birlikte bazı sınırlılıkları bulunmaktadır ve sonuçlar değerlendirilirken bunlar göz önünde bulundurulmalıdır. Bu araştırmanın katılımcıları büyük şehirde yaşayan, çoğunlukla annelerden oluşan, orta-üst sosyo-ekonomik düzeyden gelen ilkökul ebeveynlerinden oluşmaktadır. Nitel bir araştırma olan bu çalışmanın bulguları genellenemez; ancak, bulgular sınırlılıklar göz önünde bulundurularak benzer durumlara aktarılabilir. Gelecekteki araştırmalarda farklı sosyo-ekonomik düzeyden gelen, çocukları farklı eğitim kademelerine devam ebeveynlerle araştırmalar yapılması, özellikle daha fazla babanın çalışmalara dahil edilmesi önerilmektedir. Ayrıca, daha derinlemesine bilgi toplamak için mülakat yapılması veya deneysel çalışmalar gibi farklı araştırma yöntemlerinin kullanılması önerilebilir.

Sonuç olarak, Pozitif Disiplin Ebeveynlik Programı'na katılan anne-babaların eğitim programına ilişkin değerlendirmeleri ile program süreci ve sonrasındaki deneyimleri programın etkililiğini yansıtmaktadır. Program, ebeveynlik davranışlarında ve zihin yapılarında olumlu değişikliklere yol açmış, anne babaların karşılaştıkları ya da gelecekte karşılaşılabilecekleri sorunları çözmek üzere alternatif tutum ve davranışlar geliştirmelerine yardımcı olmuştur denilebilir. Öğrenilen uygulama ve becerilerin eğitim tamamlandıktan sonra da kullanılmaya devam edilmesi program çıktılarının devamlılığını sağlamış ve eğitimin etkililiğini artırmıştır. Aleksandrov ve diğerlerinin (2016) belirttiği gibi, farklı kültürlerde gerçekleştirilen araştırma sayısı sınırlı olmakla birlikte mevcut araştırmalar Adleryen ebeveynlik programlarının farklı kültürlerde uygulanabilir olduğunu göstermiştir. Mevcut çalışmanın bulguları dikkate alındığında, Pozitif Disiplin'in Türkiye'de ebeveyn eğitimi alanında uygulanabilir ve etkili olduğu düşünülmektedir. Pozitif Disiplin, yapılandırılmış ve zengin materyal desteği sunan bir program olarak okullarda, halk eğitim merkezlerinde, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri ve/veya belediyelere bağlı aile danışma merkezlerinde, yaygınlaştırılarak uygulanabilir, etkililiği bilimsel çalışmalarla sınanabilir.

Kaynakça/Reference

- Adler, A. (1954). *Understanding human nature*. (W.B. Wolfe, Çev.). Fawcett Publications.
- Aleksandrov, D. S., Bowen, A. R., & Colker, J. (2016). Parent training and cultural considerations. *The Journal of Individual Psychology*, 72(2), 77-89. <https://doi.org/10.1353/jip.2016.0007>
- Akçabozan, N. B., & Sümer, Z. H. (2016). Adler yaklaşımında aile danışmanlığı. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 6(46), 87-101. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tpdrd/issue/42744/515918>
- Allen, K., El-Beshti, R., & Guin, A. (2014). An integrative Adlerian approach to creating a teen parenting program. *The Journal of Individual Psychology*, 70(1), 6-20. <https://doi.org/10.1353/jip.2014.0006>
- Apaydın, S. (2022). *The effect of positive discipline parenting program on parental disciplinary practices, parenting stress and parenting self-efficacy*. [Doktora tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Ateah, C. A. (2003). Disciplinary practices with children: Parental sources of information, attitudes, and educational needs. *Issues in Comprehensive Pediatric Nursing*, 26(2), 89-101. <https://doi.org/10.1080/01460860390197853>
- Averill, J. (2014). Qualitative data analysis. In M. De Chesnay (Ed.), *Nursing research using data analysis: Qualitative designs and methods in nursing* (pp. 1-10). Springer.
- Barlow J., & Coren, E. (2018). The effectiveness of parenting programs: A review of Campbell reviews. *Research on Social Work Practice*, 28(1), 99-102. <https://doi.org/10.1177/1049731517725184>
- Barlow, J., Smailagic, N., Bennett, C., Huband, N., Jones, H., Coren, E. (2011). Individual and group-based parenting programs for improving psychosocial outcomes for teenage parents and their children. *The Cochrane Database of Systematic Reviews*, 1(3) 1-76. <https://doi.org/10.1002/14651858.CD002964>
- Bettner, B. L. (2020). Are Alfred Adler and Rudolf Dreikurs relevant for parents today? *The Journal of Individual Psychology*, 76(1), 70-78. <https://doi.org/10.1353/jip.2020.0018>
- Breitenstein, S. M., Gross, D., Fogg, L., Ridge, A., Garvey, C., Julion, W., & Tucker, S. (2012). The Chicago parent program: Comparing 1-year outcomes for African American and Latino parents of young children. *Research In Nursing & Health*, 35(5), 475-489. <https://doi.org/10.1002/nur.21489>
- Bronfenbrenner, U. (1986). Ecology of the family as a context for human development: Research perspectives. *Developmental Psychology*, 22(6), 723-742. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.22.6.723>
- Bunting, L. (2004). Parenting programs: The best available evidence. *Child Care in Practice*, 10(4), 327-343. <https://doi.org/10.1080/1357527042000285510>
- Burnett, P. C. (1988). Evaluation of Adlerian parenting programs. *The Journal of Individual Psychology*, 44(1), 63-76. <https://www.proquest.com/openview/7f51b6e8aba6953f9dabd3b7b60e28c4/1>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Candan, H. D., & Doğan, S. (2023). Effectiveness of the positive discipline program applied to parents of preschool children: A randomized-controlled trial. *Journal of Pediatric Nursing*, 72, 87-97. <https://doi.org/10.1016/j.pedn.2023.06.013>
- Carlson, J., Watts, R. E., & Maniaci, M. (2006). *Adlerian therapy: Theory and practice*. American Psychological Association.
- Carroll, P. (2021). Effectiveness of positive discipline parenting program on parenting style, and child adaptive behavior. *Child Psychiatry & Human Development*, 52(3), 1-10. <https://doi.org/10.1007/s10578-021-01201-x>

- Carroll, P., & Brown, P. (2020). The effectiveness of positive discipline parenting workshops on parental attitude and behavior. *The Journal of Individual Psychology*, 76(3), 286-303. <https://doi.org/10.1353/jip.2020.0030>
- Chang, C. Y., & Ritter, K. B. (2004). Cultural considerations of Adlerian parenting education. *The Journal of Individual Psychology*, 60(1), 67-75. <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=asn&AN=12624877&lang=tr&site=eds-live>
- Christensen, O. C., & Thomas, C. R. (1980). Dreikurs and the search for equality. In M. J. Fine (Ed.) *Handbook on parent education* (pp. 53-74). Academic Press.
- Collins, W. A., & Madsen, S. D. (2019). Parenting during middle childhood. In M. H. Bornstein, (Ed.) *Handbook of parenting: Vol. 1. Children and parenting* (pp. 81-110). Routledge.
- Dembo M.H., Sweitzer M., & Lauritzen P. (1985). An evaluation of group parent education: Behavioral, PET and Adlerian programs. *Review of Educational Research*, 55(2), 155-200. <https://doi.org/10.3102/00346543055002155>
- Demir, A. & Koydemir, S. (Ed.) (2011). *Grupla psikolojik danışma*. Pegem.
- Dinkmeyer Jr, D., Carlson, J., & Michel, R. E. (2015). *Consultation: Creating school-based interventions* (4th ed.) Routledge.
- Dinkmeyer, D., & McKay, G. (1976). *Systematic training for effective parenting*. American Guidance Service.
- Dreikurs, R., & Soltz, V. (1964). *Children: The challenge*. Duell, Sloane, & Pearce.
- Farooq, D. I. M., Jefferson, J. L., & Fleming, J. (2005). The effect of an Adlerian video-based parent education program on parent's perception of children's behavior: A study of African American parents. *Journal of Professional Counseling: Practice, Theory & Research*, 33(1), 21-34. <https://doi.org/10.1080/15566382.2005.12033810>
- Ferguson, D. (1984). *Adlerian theory*. Adlerian Psychology Association of British Columbia.
- Ferguson, E. D. (2010). Adler's innovative contributions regarding the need to belong. *The Journal of Individual Psychology*, 66(1), 1-7. <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=asn&AN=52350743&lang=tr&site=eds-live>
- Ferguson, E. D. (2018). Parenting from an Adlerian perspective. *Zeitschrift für Freie Psychoanalytische Forschung und Individualpsychologie*, (2),1-4. <https://doi.org/10.15136/2018.5.2.1-4>
- Ferguson, E. D., & Gfroerer, K. (2023). Evaluating the Efficacy of Positive Discipline parent education. *The Journal of Individual Psychology*, 79(2), 105-120. <https://www.muse.jhu.edu/article/904854>.
- Gfroerer, K., Nelsen, J., & Kern, R. (2013). Positive discipline: Helping children develop belonging and coping resources using individual psychology. *The Journal of Individual Psychology*, 69(4), 294-304. <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=asn&AN=94146831&lang=tr&site=eds>
- Haslam, D., Mejia, A., Sanders, M. R., & de Vries, P. J. (2016). *Parenting programs*. In J. M. Rey (Ed.), IACAPAP e-Textbook of child and adolescent mental health. Geneva: International Association for Child and Adolescent Psychiatry and Allied Professions. [online]. <https://eprints.qut.edu.au/131289/>
- Hennink, M., & Kaiser, B. N. (2022). Sample sizes for saturation in qualitative research: A systematic review of empirical tests. *Social Science & Medicine*, 292, 114523. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2021.114523>
- Holliday, M. (2023). Outcomes of Positive Discipline Parent Training: Authoritative Parenting Style and Parent Sense of Competence. *The Journal of Individual Psychology*, 79(2), 176-192.

- Jonyniene, J., Kern, R. M., & Gfroerer, K. P. (2015). Efficacy of Lithuanian systematic training for effective parenting (STEP) on parenting style and perception of child behavior. *The Family Journal*, 23(4), 392-406. <https://doi.org/10.1177/1066480715574473>
- Kirkpatrick, D. L., & Kirkpatrick, J. D. (2006). *Evaluating training programs: The four levels*. Berrett-Koehler.
- Kottman, T., & Heston, M. (2012). The child's inner life and a sense of community. In J. Carlson & M. P. Maniacci (Eds.) *Alfred Adler revisited*, (pp. 127-140). Routledge.
- Kumpfer, K. L., Alvarado, R (1998, 11, 01). *Effective family strengthening interventions*. Juvenile Justice Bulletin Family Strengthening Series. <https://www.ojp.gov/pdffiles/171121.pdf>
- Larson, B. J. (2000). *Systematic training for effective parenting of teens (STEP/Teen): Parental authority, adolescent externalizing behavior, and parent-child relationships*. [Doctoral dissertation, California School of Professional Psychology]. ProQuest Dissertations.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage.
- Lindquist, T. G., & Watkins, K. L. (2014). Modern approaches to modern challenges: A review of widely used parenting programs. *The Journal of Individual Psychology*, 70(2), 148-165. <https://doi.org/10.1353/jip.2014.0013>
- Lott L., & Nelsen J. (2017). *Teaching parenting the positive discipline way facilitator's manual* (7th ed.). Positive Discipline.
- Lundahl, B., Risser, H. J., & Lovejoy, M. C. (2006). A meta-analysis of parent training: Moderators and follow-up effects. *Clinical Psychology Review*, 26(1), 86-104. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2005.07.004>
- Lundahl, B. W., Tollefson, D., Risser, H., & Lovejoy, M. C. (2008). A meta-analysis of father involvement in parent training. *Research on Social Work Practice*, 18(2), 97-106. <https://doi.org/10.1177/10497315073>
- McVittie, J., & Best, A. M (2009). The impact of Adlerian-based parenting classes on self-reported parental behavior. *The Journal of Individual Psychology*, 65, 264-285. <https://doi.org/10.1177/1066480795033005>
- Morrow, S. L. (2005). Quality and trustworthiness in qualitative research in counseling psychology. *Journal of Counseling Psychology*, 52(2), 250-260.
- Mullis, F. (1999). Active parenting: An evaluation of two Adlerian parent education programs. *The Journal of Individual Psychology*, 55(2), 359-364.
- Nelsen, J. (2011). *Positive discipline: The classic guide to helping children develop self-discipline, responsibility, cooperation, and problem-solving skills*. Ballantine Books.
- Nelsen, J. (2019). *Pozitif disiplin: Çocukların öz disiplin, iş birliği ve sorun çözme yeteneği geliştirmesine yardımcı olacak klasik bir rehber* (R. N. Ercan Çev.). Pegasus Yayıncılık. (Orijinal eserin basım tarihi 2011).
- Neuendorf, K. A. (2018). Content analysis and thematic analysis. In Brough, P. (Ed.), *Advanced Research Methods for Applied Psychology: Design, Analysis and Reporting*, (pp. 211-223). Routledge.
- Oryan, S., & Ben-Asher, S. (2019). Democratic-deliberative discourse in Adlerian Israeli parenting classes: Ideology and implementation. *The Journal of Individual Psychology*, 75(1), 3-26. <https://doi.org/10.1353/jip.2019.0001>
- Park, I.K., & Oh, S. (2012). Effects of active parenting today based on goal attainment theory on parenting stress, parenting behavior, and parenting satisfaction in mothers of school-age children. *Journal of Korean Academy of Nursing*, 42(5), 659-670. <https://doi.org/10.4040/jkan.2012.42.5.659>
- Peluso, P. R. (2018). Adlerian evidence-based practice research: A response to Sperry (2018). *The Journal of Individual Psychology*, 74(3), 265-271. <https://doi.org/10.1353/jip.2018.0018>

- Popkin, M. H. (1993). *Active parenting today*. Active Parenting Publishers.
- Positive Discipline (2024). 6 haftalık oturum planı. <https://www.positivediscipline.com/sites/default/files/6-week-parenting-class-outline.pdf> adresinden 11 Nisan 2024 tarihinde alınmıştır.
- Prinz, J., Arkin, S., & Gelkopf, M. (2008). Hadarim: A description and evaluation of a school-based Adlerian parenting program in Israel. *The Journal of Individual Psychology*, 64(1), 37-54. <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=asn&AN=32482582&lang=tr&site=eds-live>
- Rasmussen, P. R. (2014). The task, challenges, and obstacles of parenting. *The Journal of Individual Psychology*, 70(2), 90-113. <https://doi.org/10.1353/jip.2014.0010>
- Rasmussen, P. R., & Schuyler, E. J. (2020). Life tasks and psychological muscle. *The Journal of Individual Psychology*, 76(4), 308-327. <https://doi.org/10.1353/jip.2020.0032>
- Sanders, M. R., & Mazzucchelli, T. G. (2018). Core principles and techniques of positive parenting. In M. R. Sanders & T. G. Mazzucchelli (Eds.), *The power of positive parenting: Transforming the lives of children, parents, and communities using the Triple P system* (pp. 63-78). Oxford University Press.
- Sanders, M. R., & Woolley, M. L. (2005). The relationship between maternal self-efficacy and parenting practices: Implications for parent training. *Child: Care, Health and Development*, 31(1), 65-73. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2214.2005.00487.x>
- Sweeney, T. J. (2019). *Adlerian counseling and psychotherapy: A practitioner's wellness approach* (6th ed.). Routledge.
- Şirin, S. (2019). *Yetişin çocuklar: Bebeklikten ergenliğe çocuk yetiştirme kılavuzu* (15th ed.). Doğan Kitap.
- Taylor, T. K., & Biglan, A. (1998). Behavioral family interventions for improving child-rearing: A review of the literature for clinicians and policy makers. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 1(1), 41-60. <https://doi.org/10.1023/A:1021848315541>
- Williamson, P. A. (2014). *Does positive discipline work? A study of discipline in the home* (Publication No. 3701463). [Doctoral dissertation, Southern Methodist University]. ProQuest Dissertations.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11th ed.). Seçkin Yayıncılık.
- Yin, Robert K. (2014). *Case study research: Design and methods*. Sage.

EXTENDED ABSTRACT

1. INTRODUCTION

Alfred Adler was one of the first theorists to emphasize the importance of parenting in the development of a child's personality and well-being (Sweeney, 2019). Today, there are several parenting programs based on Adler's approach that put the principles and concepts of Individual Psychology into practice (Lindquist & Watkins, 2014). Lott and Nelsen's (2017) Positive Discipline is one of the parenting programs based on the Adlerian approach.

Positive Discipline focuses on kind and firm parenting which includes parental love and sensitivity, and determination to maintain healthy boundaries. The program emphasizes developing responsibility, cooperation, and respect in children. Understanding misguided goals and behaviors, use of encouragement, natural and logical consequences, problem-solving skills, family meetings are key components of the program (Gfroerer et al., 2013). The program is designed as 6 to 8 weekly classes or workshops, with each session lasting approximately two hours.

Previous research has shown that Positive Discipline is effective promoting parental attitudes and parent-child relationships and reducing negative parental attitudes and behaviors. However, research on Positive Discipline is still limited, and cross-cultural research is even scarcer (Carroll, 2021; Chang & Ritter, 2004). Since parenting values and styles may differ across cultures, it is important to demonstrate the effectiveness of a parenting program in different cultures (Breitenstein et al., 2012). In this context, parents' experiences regarding the cultural compatibility of the parenting program and the extent to which it meets their needs may shed light on the evaluation of the program. This study, which is one of the first attempts on Adlerian parenting programs in Türkiye, aimed to examine parents' experiences with the Positive Discipline parenting program.

2. METHOD

A case study design was used in this study. Participants, consisting of 15 elementary school parents who participated in the Positive Discipline Program, were selected using a criterion sampling method. Data were collected using Training Evaluation and Program Evaluation Forms developed by the researchers. Written feedback from the forms was analyzed using content analysis.

3. FINDINGS, DISCUSSION AND RESULTS

Participants' views of the training program were assessed based on their responses to the Training Evaluation Form, and their experiences with the Positive Discipline program were assessed based on their responses to the Program Evaluation Form.

Participants' views of the training were investigated according to the characteristics of parent training programs suggested by Kumpfer and Alvarado (1998). Participants rated the trainer, training preparation and organization, content, presentation method, materials, session time and duration, venue, and assignments as appropriate, sufficient, and satisfactory. Participants' evaluations of the training process and outcomes were evaluated according to Kirkpatrick and Kirkpatrick's (2006) four-level model of training program evaluation. The results indicated that the training was effective at all four levels, including reaction, learning, behavior, and results.

Content analysis of participants' experiences with the Positive Discipline program revealed four themes: *Program Contributions, Frequently Used Parenting Tools, Group Experiences, and Suggestions*.

According to the findings of the Program Contributions theme, Positive Discipline helped parents become aware of their own beliefs, feelings, and behaviors, as well as those of their children. This change in awareness promoted empathic responses and strengthened the parent-child relationship and other relationships in social life. Findings from the *Frequently Used Parenting Tools* theme indicated that almost all parents used parenting knowledge, skills, and tools during and after the program, ensuring continuity

of the positive changes made during the sessions. Findings from the *Group Experience* theme showed that the healing factors of the group, including social learning experiences, universality, encouragement and cooperation, provided a positive change in parents' behavior and attitudes. *Suggestions* included making the training longer, holding regular meetings after the training, providing more information about child development, and including both parents and teachers in the training.

As a result, evaluations of parents reflected the effectiveness of the program. Positive Discipline led to positive changes in parenting behaviors and attitudes, and helped parents develop alternative attitudes and behaviors to solve the problems they encountered or might encounter in the future. As noted by Aleksandrov et al. (2016), although the number of studies conducted in different cultures is limited, existing research has shown that Adlerian parenting programs are applicable in different cultures. Considering the findings of the current study, Positive Discipline is an effective program and applicable in the field of parenting education in Türkiye. As a program that provides structured and rich material support, Positive Discipline can be implemented in schools, public education centers, provincial directorates of family and social policies, and/or family counseling centers affiliated with municipalities.

ARAŞTIRMANIN ETİK İZNİ

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Orta Doğu Teknik Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 21/11/2019

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 28620816/426

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

1. yazarın araştırmaya katkı oranı %55, 2. yazarın araştırmaya katkı oranı %45'tir. 1. yazar: Çalışmanın tasarlanması, araştırma izinlerinin alınması, programın uygulanması, veri toplama aracının geliştirilmesi, verilerin toplanması, hazırlanması, analizi ve yorumlanması, giriş, literatür, yöntem, bulgular ve sonucun yazılması, 2. yazar: Çalışmanın tasarlanması, uygulama süpervizyonu, veri toplama aracının geliştirilmesi, giriş, literatür, yöntem, bulgular ve sonuç kısımlarının gözden geçirilmesi ve düzenlenmesi.

ÇATIŞMA BEYANI (CONFLICT OF INTEREST)

Yazarların beyan edeceği bir çıkar çatışması yoktur.